

Milan Klíma osmdesátiletý

Při čtení stati *Návrat modrého srdce* (úryvky z textu viz předchozí strana X) jsem byl zaujat líčením vzniku obrazu – můj přítel a kolega tímto obrazem vlastně předpověděl budoucí srdeční příhodu. Popisuje pak její napravení zákrokem týmu chirurgů vedeným prof. Schmidtem, který se zmínil, že anatomii ho učil právě operovaný. Zarámovaný plakát s modrým srdcem vlastnil od doby studií.

Prof. RNDr. Milan Klíma, CSc., je významným představitelem naší poválečné generace zoologů. Zajímal se zprvu o ornitologii, ale převládly jeho zájmy morfologické a ekologické. Díky své pracovitosti, zájmům a kreslířským schopnostem patřil k nejproduktivněji publikujícím zoologům. Dnes už široké veřejnosti asi tak známý není, protože od r. 1968 žije a pracuje v zahraničí. V posledních letech sice přijížděl takřka každoročně do rodné země za svými známými a také za bratry – skauty; sám byl skautem od svých dětských let a nikdy jím nepřestal být. Kromě toho se zde stále zúčastňuje kongresů a sympozií.

Snad si někteří lidé u nás vzpomenou, že v r. 1997 uspořádal výstavu svých obrazů v Národním muzeu v Praze na téma *Fantastická anatomie* a že vydal dvě zajímavé publikace. V r. 1999 vyšla v pražském nakladatelství Junák kniha *Cestou za uměním* a v r. 2008 *Záhady lidského těla* s podtitulem *Člověk – tvor nedokonalý*, které vydalo nakladatelství Euromedia Group–IKAR v Praze (Živa 2009, 2: XXIV).

Milan Klíma se narodil 23. ledna 1932 v Praze, kde maturoval a vystudoval v letech 1951–56 tehdejší Biologickou fakultu UK. Kromě zájmu o přírodní vědy rozvíjel obdivuhodně malířské nadání a získal akademické vzdělání v umění a malířství. Vytvořil pak nespočet ilustrací do odborných biologických a lékařských knih a časopisů, a to nejen ke svým pracím.

1 Milan Klíma s ukázkou svých obrazů z cyklu *Fantastická anatomie*. Černobílý snímek bohužel nemůže představit barevnost a krásu jeho uznávané malířské tvorby. Foto z archivu M. Klímy

Po ukončení studií nastoupil v r. 1957 jako vědecký pracovník do Ústavu pro výzkum obratlovců v Brně, kde od r. 1958 zastával funkci vedoucího morfologického oddělení. V letech 1958–62 studoval lékařské teoretické obory na Lékařské fakultě UK v Praze a v Plzni. V r. 1962 dosáhl titulu kandidáta biologických věd. V r. 1968 získal dvouleté Humboldtovo stipendium, což mu umožnilo pracovat i v Mezinárodním embryologickém centru v Utrechtu. Od r. 1970 až dodnes působí v anatomickém ústavu Lékařské fakulty Univerzity J. W. Goetha ve Frankfurtu nad Mohanem, kde se také habilitoval a v r. 1971 byl jmenován profesorem. Tento ústav, proslulá „Senckenbergská anatomie“, se stal ve druhé polovině 20. stol. jedním z významných center embryologických výzkumů, a to zásluhou Dietricha Starcka, známé osobnosti i v našich kruzích. Po něm Milan Klíma převzal v letech 1976–79 funkci ředitele. V aktivní službě setrval do r. 1995 a nyní zde pracuje jako emeritní profesor, občas přednáší a vede praktická cvičení.

M. Klíma rozvinul čilou vědeckou spolupráci s mnoha českými kolegy, lékaři a biology, z nichž některým umožnil opakované studijní pobyty ve frankfurtském ústavu. Po r. 1989 byl jmenován profesorem hospitantem Lékařské fakulty UK v Plzni a v r. 2002 vyznamenán zlatou medailí UK za vědeckou práci. Stal se také čestným členem České zoologické společnosti.

Těžiště jeho vědecké práce se postupně stále více přiklápělo k problematice srovnávací embryologie a anatomie. Zvláště se věnoval vývoji pletence hrudní končetiny,

páteře a nosního pouzdra savců včetně člověka. Stal se ale navíc jedním z předních evropských odborníků v cetologii, u nás nepříliš známém oboru zoologie, který se zabývá výzkumem kytovců – velryb a delfínů (Živa 2010, 3: XXXVII–XXXIX).

Ale nezanedbával ani své malířské nadání. Maloval a věřím, že stále maluje obrazy s anatomickou tematikou, při níž pouští uzdu umělecké fantazii, a tak vznikl a doufám, že se nadále rozrůstá soubor jeho obrazů *Fantastická anatomie*. Po celém světě bylo uspořádáno již více než 50 výstav, řada z těchto obrazů byla také reprodukována v tisku a televizi. V letech 1984–87 působil jako hostující profesor na Vysoké umělecké škole Städel ve Frankfurtu nad Mohanem a v současnosti je členem frankfurtského Klubu umělců a Skupiny 75 v Neu Isenburgu.

Milana Klímu jsem poznal jako vedoucího morfologického oddělení Ústavu pro výzkum obratlovců ČSAV v Brně na podzim r. 1965, kdy jsem na toto pracoviště nastoupil jako stipendista. Témata výzkumu i způsoby zpracování mi byly známé nebo aspoň blízké z mého dřívějšího působení, jímž byl anatomický ústav tehdejší Veterinární fakulty Vysoké školy zemědělské v Brně, kde jsem se ponejvíce zabýval srovnávací anatomii savců. Zde se spektrum zkoumaných druhů ještě rozšířilo a občas jsem spolupracoval také s ichtyology. Členové oddělení – vědeckí pracovníci, vedoucím počínaje, aspiranti i laborantky, byli příjemní a vstřícní lidé, takže jsem v ústavu brzy zdomácněl a velmi rád na toto období vzpomínám.

Koncem r. 1968 Milan odjel i se svou rodinou na výše zmíněný dvouletý pobyt do Frankfurtu nad Mohanem, kde v souvislosti se sovětskou okupací a následnou normalizací již zůstal. V r. 1986 jsem se jako zázrakem dostal na 2. mezinárodní sympozium o morfologii obratlovců ve Vídni, kde jsem se s ním setkal po 18 letech. Několikrát jsme spolu poseděli a popovídali. Předváděl jsem tam tehdy svůj poster o určování vývojových stadií a věku savčích embryí a plodů. Milan, kterému se podařilo opatřit si početnou sbírku embryí a plodů delfínů i jiných kytovců, se zajímal o to, zda je tato metoda použitelná u této skupiny živočichů. Když jsem ho ujistil, že je, navrhl, že bych embrya mohl ve Frankfurtu zpracovávat a slíbil, že se pokusí můj pobyt tam zajistit. Trvalo to ještě nějakou dobu, než jsem mohl za podpory stipendia 1. listopadu 1989 odjet. Výletů nakonec bylo pět, přibližně měsíčních, v letech 1990–95. Protože jsem se v r. 1993 vrátil na tehdy Vysokou školu veterinární v Brně (dnes VFU) a byl jsem zavalen výukou, potřeboval jsem na písemné zpracování, výběr a zajištění obrazové dokumentace ještě čtyři roky. A tak naše společná monografie o embryologii delfínů konečně vyšla v r. 2000 v německém nakladatelství Springer (Berlín, Heidelberg).

V srpnu 2011 přijel Milan Klíma zase na několik dní do Čech a byl jsem rád, že po nedávné operaci srdce je v dobré náladě (jak říkají Němci *munter und gesund* – čilý a zdravý) a přeji mu k jeho osmdesátinám za všechny jeho přátele u nás mnoho let ve zdraví, spokojenosti a svěžesti a aby mu to ještě dlouhá léta pěkně malovalo.